

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA

Z GEOGRAFII W KLASIE I LICEUM

OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO ORAZ KLASIE I ZASADNICZEJ

SZKOŁY ZAWODOWEJ

W klasie pierwszej obowiązują następujące działy:

Dział 1. Problemy społeczne świata

Dział 2. Współczesne procesy regionalne i globalne

Dział 3. Zmiany gospodarcze we współczesnym świecie

Dział 4. Zrównoważony rozwój

Ocena dopuszczająca - uczeń:

- opisuje nierównomierne rozmieszczenie ludności świata
- charakteryzuje fazy przejścia demograficznego
- charakteryzuje fazy przejścia epidemiologicznego
- podaje przyczyny migracji we współczesnym świecie
- określa dominujące kierunki migracji we współczesnym świecie
- charakteryzuje współczesne kierunki migracji Polaków
- opisuje procesy tworzenia się aglomeracji oraz ich różnorodne formy
- identyfikuje i wyjaśnia procesy wzrostu liczby ludności oraz ekspansji przestrzennej wielkich metropolii świata
- opisuje zmiany w funkcji obszarów wiejskich na wybranych przykładach (np. w Unii Europejskiej, w regionach turystycznych w państwach rozwijających się
- wskazuje współczesne zmiany na mapie politycznej świata
- podaje przykłady procesów integracyjnych zachodzących we współczesnym świecie
- podaje przykłady procesów globalizacji w różnych sferach działalności człowieka
- wyjaśnia znaczenie kultury oraz tradycji regionalnych w procesie różnicowania się regionów pod względem rozwoju społecznego i gospodarczego
- wyróżnia regiony bogate i biedne (bogatą Północ i biedne Południe)
- opisuje główne obszary upraw na świecie
- opisuje główne obszary chowu i hodowli zwierząt gospodarskich na świecie
- wyjaśnia różnice między głodem ilościowym a jakościowym
- ocenia rolę nowoczesnych usług komunikacyjnych w funkcjonowaniu gospodarki i w życiu codziennym
- przedstawia cechy przemysłu wysokiej technologii i podać przykłady jego lokalizacji w świecie
- określa rodzaje transportu we współczesnym świecie
- wyjaśnia, dlaczego zmieniają się kierunki wyjazdów turystycznych Polaków

- identyfikuje skutki rozwoju turystyki dla środowiska przyrodniczego
- formułuje problemy wynikające z eksploatacji zasobów odnawialnych i nieodnawialnych
- charakteryzuje kierunki zmian w powierzchni lasów na świecie (w wyniku procesów wylesiania i zalesiania)
- charakteryzuje obszary niedoboru i nadmiaru wody na świecie i określa przyczyny tego zróżnicowania (w tym zanieczyszczenia wód)
- charakteryzuje cechy gospodarki morskiej i podaje przykłady wykorzystania oceanu światowego
- rozróżnia przyczyny zachodzących współcześnie globalnych zmian klimatu (ocieplenia globalnego)

Ocena dostateczna -uczeń spełnia kryteria oceny dopuszczającej, a ponadto:

- wyróżnia i charakteryzuje obszary o optymalnych i trudnych warunkach do zamieszkania w skali globalnej i regionalnej
- formułuje prawidłowości rządzące rozmieszczeniem ludności na świecie
- opisuje zmiany liczby ludności świata na przestrzeni wieków i współcześnie
- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania tempa zmian liczby ludności w różnych regionach
- klasyfikuje migracje
- ocenia pozytywne i negatywne skutki migracji dla państw emigracyjnych i imigracyjnych
- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania procesów urbanizacji na świecie
- ocenia pozytywne i negatywne skutki rozwoju miast w różnych regionach świata
- wyjaśnia przyczyny powstawania dzielnic nędzy, wzrostu przestępczości, degradacji środowiska przyrodniczego, problemów komunikacyjnych
- ocenia szanse i zagrożenia dla środowiska przyrodniczego i mieszkańców poszczególnych regionów, wynikające z procesów przemian zachodzących na terenach wiejskich
- wyjaśnia przyczyny zmian na mapie politycznej świata
- wyjaśnia na wybranych przykładach (w skali lokalnej, regionalnej i globalnej) przyczyny procesów integracyjnych i ich skutki gospodarcze, społeczne i polityczne
- wyjaśnia terminy globalizacja i glokalizacja
- na przykładach ocenia wpływ i znaczenie procesów globalizacji w rozwoju regionalnym i lokalnym
- podaje przykłady oddziaływania kultury i tradycji na kierunki rozwoju społecznego i gospodarczego (np. tradycje a rozwój przedsiębiorczości w państwach Azji Południowo-Wschodniej)
- klasyfikuje państwa świata wg wskaźników rozwoju społecznego i gospodarczego
- podaje przyczyny dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego państw świata
- ocenia działania przykładowych organizacji międzynarodowych (rządowych i pozarządowych) zmierzające do likwidacji i ograniczania skutków poszczególnych kryzysów
- projektuje różne formy pomocy państwa i organizacji pozarządowych, różnym regionom i państwom dotkniętym klęskami naturalnymi lub kryzysami wywołanymi działalnością człowieka
- wyjaśnia ich zróżnicowanie przestrzenne
- ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i pozapryrodniczych (w tym kulturowych) dla możliwości rozwoju chowu i hodowli zwierząt gospodarskich
- wskazuje obszary głodu i niedożywienia na świecie
- wyjaśnia, z czego wynikają różnice w wielkości i strukturze spożycia żywności na świecie (uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe, społeczne, gospodarcze i polityczne mechanizmy)

wpływające na nierównomierny rozdział żywności w skali globalnej)

- charakteryzuje i ocenia zróżnicowanie i zmiany struktury wykorzystania surowców energetycznych na świecie
- dokonuje oceny zjawiska uzależnienia produkcji energii na świecie od źródeł zaopatrzenia w surowce nieodnawialne
- potrafi wyjaśnić twierdzenie „ropa rządzi światem”
- charakteryzuje społeczeństwo informacyjne
- charakteryzuje nowe funkcje ośrodków przemysłowych i nowe formy przestrzenne: technopolie, klastry i dystrykty przemysłowe
- charakteryzuje dominujące kierunki przepływu osób i towarów na świecie
- wyjaśnia zmiany zachodzące w kierunkach i natężeniu ruchu osób i towarów
- wskazuje przykłady lokalizacji nowoczesnych terminali i ich rolę w rozwoju regionów
- charakteryzuje wybrane obszary intensywnie zagospodarowywane turystycznie na świecie
- potrafi przewidzieć przyrodnicze i pozaprzyrodnicze przyczyny i skutki zakłóceń równowagi ekologicznej
- wykazuje na przykładach, że zbyt intensywne wykorzystanie rolnicze gleb oraz nieumiejętne zabiegi agrotechniczne powodują w wielu częściach świata degradację gleb, co w konsekwencji prowadzi do spadku produkcji żywności, a w niektórych regionach świata do głodu i ubóstwa
- podaje pozytywne i negatywne przykłady gospodarowania zasobami leśnymi
- przedstawia projekty rozwiązań stosowanych w sytuacjach braku i niedoborów wody (w tym czystej wody pitnej) w różnych strefach klimatycznych
- charakteryzuje i ocenia zasoby wszechoceanu
- ocenia zagrożenia wynikające ze zbyt intensywnej eksploatacji zasobów morskich
- stawia hipotezy dotyczące przyczyn współczesnych zmian klimatu na Ziemi
- ocenia znaczenie zjawiska efektu cieplarnianego dla rozwoju życia na Ziemi
- ocenia rozwiązania podejmowane w skali globalnej i regionalnej zapobiegające wzrostowi oddziaływania efektu cieplarnianego
- wykazuje na przykładach pozaprzyrodnicze czynniki zmieniające relacje człowiek–środowisko przyrodnicze (rozszerzanie udziału technologii energooszczędnych, zmiany modelu konsumpcji, zmiany poglądów dotyczących ochrony środowiska)

Ocena dobra - uczeń spełnia kryteria oceny dopuszczającej i dostatecznej , a ponadto :

- ocenia zależności rozmieszczenia ludności świata od czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych
- ocenia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze do zamieszkania we własnym regionie
- porównuje tempo zmian liczby ludności poszczególnych kontynentów i wybranych państw
- wskazuje przykłady państw znajdujących się w różnych fazach przejścia demograficznego i epidemiologicznego
- porównuje czynniki wpływające na atrakcyjność niektórych państw migracyjnych
- porównuje procesy rozwoju aglomeracji w różnych regionach świata
- charakteryzuje czynniki miastotwórcze oraz funkcje miast
- podaje przykłady różnorodnych form przestrzennych zespołów miejskich na świecie i w Polsce.
- porównuje problemy aglomeracji miejskich w państwach znajdujących się na różnych etapach rozwoju społeczno-gospodarczego;
- opisuje współczesne zajęcia ludności wiejskiej;

- ocenia przemiany funkcji obszarów wiejskich we własnym regionie;
- wyjaśnia przyczyny i skutki konfliktów we współczesnym świecie;
- wyjaśnia przyczyny powstawania organizacji gospodarczych i politycznych we współczesnym świecie;
- ocenia pozytywne i negatywne znaczenie wybranych procesów globalizacji dla gospodarki i społeczeństwa na świecie;
- ocenia znaczenie tożsamości regionalnej dla możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego własnego regionu;
- ocenia społeczne i przyrodnicze skutki dysproporcji w poziomie rozwoju państw świata;
- wskazuje regiony świata dotknięte kryzysami;
- ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i pozaprzyrodniczych (w tym kulturowych) warunkujących dobór upraw na świecie;
- podaje przykłady ekstensywnego i intensywnego chowu zwierząt;
- opisuje zróżnicowanie regionów świata pod względem zaspokajania potrzeb żywnościowych;
- ocenia skutki gospodarcze i przyrodnicze wykorzystywania surowców energetycznych w skali globalnej i lokalnej;
- wskazuje głównych producentów, eksporterów i importerów energii i surowców energetycznych;
- porównuje strukturę zatrudnienia w wybranych państwach świata;
- wyjaśnia, na czym polegają zmiany zachodzące na rynku pracy w skali globalnej i regionalnej, wynikające z rozwoju nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- opisuje funkcje przemysłu we współczesnym świecie;
- ocenia znaczenie poszczególnych rodzajów transportu dla przesyłu określonych towarów i osób;
- ocenia znaczenie poszczególnych rodzajów transportu dla przesyłu określonych towarów i osób;
- określa przyczyny dynamicznego rozwoju ruchu turystycznego we współczesnym świecie;
- ocenia funkcje turystyki w rozwoju społecznym i gospodarczym;
- ocenia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze walory turystyczne opisywanych obszarów;
- uzasadnia konieczność eksploatacji zasobów odnawialnych i nieodnawialnych Ziemi;
- opisuje funkcje obszarów leśnych (ekologiczne, gospodarcze, społeczne);
- proponuje własne rozwiązania w zakresie gospodarki wodnej zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju;
- opisuje przykłady wykorzystywania zasobów wszechoceanu;
- opisuje zasady prowadzenia badań nad klimatem;
- opisuje funkcje i instytucjonalne formy ochrony przyrody;

Ocena bardzo dobra - uczeń spełnia kryteria oceny dopuszczającej, dostatecznej i dobrej, a ponadto:

- wskazuje przykłady ekumeny, subekumeny i anekumeny na świecie;
- stawia hipotezy dotyczące przyczyn nierównomiernego rozmieszczenia ludności świata;
- porównuje strukturę demograficzną (wiek, płeć) mieszkańców wybranych państw świata;
- przewiduje pozytywne i negatywne skutki zmian demograficznych w wybranych państwach świata.
- charakteryzuje i ocenia skutki migracji dla własnego regionu i Polski.

- rozpoznaje fazy rozwoju miast w różnych regionach świata, w tym w Polsce;
- podaje przykłady rozwiązywania poznanych problemów na przykładach wybranych miast świata, w tym Polski.
- wyjaśnia terminy wieś i obszary wiejskie;
- wyjaśnia oddziaływanie procesów globalizacji na przekształcenia funkcji obszarów wiejskich.
- określa pozytywne i negatywne skutki zmian zachodzących na politycznej mapie świata.
- ocenia skuteczność funkcjonowania wybranych organizacji.
- ocenia znaczenie globalizacji w wyrównywaniu poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego państw świata.
- ocenia wpływ procesów globalizacji na kulturę regionów.
- porównuje i ocenia poziom rozwoju społeczno-gospodarczego Polski na tle pozostałych państw świata.
- opisuje skutki kryzysów nękające wybrane społeczeństwa państw świata;
- ocenia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze produkcji roślinnej we własnym regionie.
- ocenia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze chowu i hodowli zwierząt we własnym regionie.
- wskazuje zagrożenia zdrowotne wynikające ze zbyt ubogiej i zbyt bogatej diety
- przewiduje zmiany w strukturze produkcji energii w ujęciu globalnym i regionalnym.
- ocenia szanse rozwoju telepracy w miejscu swojego zamieszkania.
- ocenia znaczenie przemysłu wysokich technologii dla możliwości rozwoju współczesnych społeczeństw.
- ocenia znaczenie transportu dla procesów rozwoju społecznego i gospodarczego.
- ocenia szanse i zagrożenia dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionów charakteryzujących się intensywnym ruchem turystycznym.
- potrafi wyjaśnić, dlaczego współcześnie zachowanie równowagi ekologicznej wymaga współpracy międzynarodowej i przestrzegania zasad zrównoważonego rozwoju;
- ocenia skutki racjonalnej i nieracjonalnej gospodarki leśnej na wybranych przykładach.
- proponuje własne rozwiązania w zakresie gospodarki wodnej zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju.
- ocenia założenia konwencji o prawie morza.
- na podstawie dostępnych wyników badań opisuje zmiany klimatyczne zachodzące na Ziemi współcześnie i w przeszłości;
- przewiduje i ocenia skutki globalnego ocieplenia na Ziemi;
- przedstawia własne propozycje rozwiązań zapobiegających zmianom klimatu w skali lokalnej i globalnej.
- planuje zmiany w swoim codziennym życiu zmierzające do ochrony środowiska przyrodniczego.

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z GEOGRAFII W KLASIE II LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO

W klasie II obowiązują następujące działy geografii społeczno-gospodarczej świata:

- I – PRZESTRZEŃ GEOGRAFICZNA PRZEDMIOTEM BADAŃ GEOGRAFII SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ
- II – LUDNOŚĆ ŚWIATA I POLSKI
- III – PROBLEMY DEMOGRAFICZNE I OSADNICZE ŚWIATA I POLSKI
- IV – INTERAKCJA W SYSTEMIE CZŁOWIEK- PRZYRODA- GOSPODARKA
- V – TYPY GOSPODAROWANIA W ŚRODOWISKU I ICH NASTĘPSTWA
- VI – ANTROPOPRESJA- PREKSZTAŁCANIE PRZESTRZENI PRZYRODNICZEJ ZIEMI PRZEZ CZŁOWIEKA
- VII – OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO ZIEMI

Ocena dopuszczająca - uczeń potrafi:

- 1* wyróżnić przyrodnicze i poza przyrodnicze składniki środowiska geograficznego
- 1* na podstawie odpowiednich map tematycznych odczytać rozmieszczenie ludności na świecie, podział rasowy, zróżnicowanie etniczne i religijne ludności świata lub wybranych regionów
- 2* wskazać państwa o najwyższym i najniższym poziomie urbanizacji oraz przyczyny tego zróżnicowania
- 3* podać przykłady wielkich aglomeracji, konurbacji i regionów zurbanizowanych (megalopolis)
- 2* wymienić konwencjonalne i niekonwencjonalne źródła energii
- 4* wskazać surowce mineralne będące podstawą rozwoju gałęzi przemysłu przetwórczego i główne obszary ich występowania
- 3* wymienić czynniki przyrodnicze i poza przyrodnicze rozwoju rolnictwa
- 5* wskazać na poszczególnych kontynentach obszary o najkorzystniejszych warunkach naturalnych dla rolnictwa
- 4* podać nazwy i wskazać położenie większych państw niepodległych oraz ich - stolice

Ocena dostateczna - uczeń spełnia kryteria oceny dopuszczającej, a ponadto potrafi:

- 6* scharakteryzować podstawowe zagadnienia demograficzne na świecie w ujęciu globalnym
- 7* podać liczbę ludności świata, przebieg jej wzrostu w czasach historycznych i prognozy wzrostu
- 8* wskazać obszary najgęściej zaludnione ; obszary ekumeny, anekumeny i subekumeny oraz podać przyczyny ich występowania wykorzystując mapy tematyczne
- 5* podać przykłady regionalnego zróżnicowania przebiegu procesów urbanizacyjnych
- 6* omówić rozmieszczenie największych miast świata
- 7* podać przykłady wpływu wielkich miast na środowisko, na zdrowie człowieka
- 8* określić znaczenie energetyki dla rozwoju gospodarczego
- 9* wskazać największe zagłębienie węglowe, złoża ropy naftowej i gazu ziemnego
- 10* podać przykłady negatywnego wpływu przemysłu na środowisko
- 9* określić stopień zaspokojenia potrzeb żywnościowych w różnych częściach świata, wskazać strefy głodu
- 10* scharakteryzować główne regiony rolnicze świata pod względem rodzaju produkcji rolnej
- 11* scharakteryzować podział polityczny świata na lądach i morzach
- 12* podać przykłady mini-państw
- 13* podać przykłady państw o różnych ustrojach politycznych

Ocena dobra- uczeń spełnia kryteria oceny dopuszczającej i dostatecznej, a ponadto potrafi:

- zdefiniować środowisko geograficzne, jako system współzależności przyczynowo-skutkowych i podać przyczyny tych zależności
- 1* podać przykłady skutków naruszenia równowagi naturalnej w środowisku pod wpływem działalności człowieka
- 1* ocenić znaczenie środowiska geograficznego, jako źródła zasobów naturalnych
- 2* określić czynniki wzrostu liczby ludności świata i wybranych regionów
- 2* wskazać przyczyny i konsekwencje eksplozji demograficznej oraz obszary jej występowania
- 3* określić przyczyny i konsekwencje wzrostu liczby ludności miejskiej
- 3* posługując się mapami i danymi statystycznymi scharakteryzować zróżnicowanie produkcji energii elektrycznej na świecie i wskazać kraje - największych producentów
- 4* scharakteryzować rozmieszczenie największych obszarów zindustrializowanych na świecie
- 5* posługując się mapami i danymi statystycznymi porównać gospodarkę rolną krajów wysokorozwiniętych gospodarczo i rozwijających się.
- 6* przedstawić zmiany polityczne na świecie w ostatnich latach, ze szczególnym uwzględnieniem Europy
- 4* wskazać mierniki poziomu rozwoju gospodarczego krajów

Ocena bardzo dobra- uczeń spełnia kryteria oceny dopuszczającej, dostatecznej i dobrej, a ponadto potrafi:

- 7* podać przykłady znaczenia środowiska geograficznego jako środowiska życia i działalności człowieka
- 8* na podstawie danych statystycznych obliczyć przyrost naturalny i przyrost rzeczywisty oraz ich współczynniki
- 9* przeanalizować przebieg wzrostu liczby ludności miejskiej na świecie w porównaniu ze wzrostem ogólnej liczby ludności
- 5* wskazać pozytywne i negatywne aspekty urbanizacji
- 10* podać przykłady zagrożeń środowiska związanych z wydobywaniem surowców energetycznych, ich transportem i przetwarzaniem
- 11* scharakteryzować wybrane główne okręgi przemysłowe świata z uwzględnieniem czynników lokalizacji i procesów przemian na podstawie map tematycznych, wykresów i diagramów
- 12* podać przykłady negatywnego wpływu rolnictwa na środowisko oraz przykłady działań na rzecz ochrony środowiska
- 13* wymienić państwa wysoko rozwinięte gospodarczo i scharakteryzować tę grupę państw pod względem społeczno-gospodarczym dobierając odpowiednie dane statystyczne
- 14* podać przykłady państw najbiedniejszych, scharakteryzować je pod względem społeczno-gospodarczym z uwzględnieniem problemów rozwoju
- 15* scharakteryzować procesy integracyjne na świecie ze szczególnym uwzględnieniem Unii Europejskiej

Ocena celująca – uczeń spełnia kryteria oceny dopuszczającej, dostatecznej i dobrej, a ponadto:

- posiada wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza zakres wymagań programowych, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia, proponuje nietypowe rozwiązania problemów teoretycznych i praktycznych, osiąga sukcesy w olimpiadach geograficznych na szczeblu okręgowym lub krajowym.

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z GEOGRAFII W KLASIE III LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO

W klasie III obowiązują następujące działy geografii fizycznej społeczno-gospodarczej świata realizowane w zakresie rozszerzonym:

I-SYSTEM PRZESTRZENI PRZYRODNICZEJ PODSTAWĄ ŻYCIA I DZIAŁALNOŚCI
GOSPODARCZEJ CZŁOWIEKA

II-ELEMENTY METODYKI BADAŃ GEOGRAFICZNYCH

III- WZAJEMNE ODDZIAŁYWANIE PROCESÓW ENDOGENICZNYCH I

EGZOGENICZNYCH PODSTAWĄ FUNKCJONOWANIA SYSTEMU PRZYRODNICZEGO
ZIEMI

IV-PRZESTRZEŃ PRZYRODNICZA PODSTAWĄ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ
CZŁOWIEKA

V- ROZWÓJ LICZBY LUDNOŚCI NA ŚWIECIE I W POLSCE

VI- PROCESY ZMIAN UKŁADÓW OSADNICZYCH I URBANIZACYJNYCH NA ŚWIECIE
I W POLSCE

VII- FORMY DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ CZŁOWIEKA

VIII- PRZYCZYNY ZRÓZNICOWANIA POZIOMU SPOŁECZNO- GOSPODARCZEGO
PAŃSTW

Wymagania na poszczególne stopnie są zbieżne z zakresem podstawowym a ponadto:

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

- inicjuje akcje wykraczające poza ramy programowe,
- sporządza materiały pomocne przy prowadzeniu lekcji z własnej inicjatywy,
- jego wiedza wykracza poza materiał omawiany na lekcji,
- posługuje się bardzo bogatym słownictwem,
- wypełnia wszystkie kryteria na ocenę bardzo dobrą.

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- ma pomysły i chętnie się nimi dzieli,
- pobudza innych do aktywności,
- przejmując inicjatywę innych i ją realizuje,
- zna i rozumie wszystkie pojęcia wprowadzone na lekcji,
- posiada dużo informacji na temat aktualnych wydarzeń w kraju i na świecie,
- zna i rozumie wszystkie zagadnienia poruszane na lekcji,
- potrafi samodzielnie argumentować swoje zdanie, stosując wielkość i różnorodność argumentów,
- w sposób jasny i precyzyjny prezentuje swoje myśli,

- dostrzega i formułuje problemy samodzielnie,
- samodzielnie tworzy uogólnienia i wyciąga wnioski,
- skutecznie poznaje zdobytą wiedzę w praktycznym działaniu.

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- zadania powierzone mu przez grupę wykonuje samodzielnie,
- czynnie uczestniczy w lekcji,
- wykonuje polecenia nauczyciela,
- zna i rozumie większość pojęć,
- w znacznym stopniu orientuje się w sytuacji w kraju i na świecie,
- zna i rozumie większość zagadnień poruszanych na lekcji,
- potrafi samodzielnie: znaleźć argument uzasadniający swoją wypowiedź; opisać sytuację problemową; wnioskować; stosować zdobytą wiedzę w praktyce.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- współpracuje z grupą w realizacji zadania przy wsparciu kolegów i nauczyciela,
- zna i rozumie podstawowe pojęcia,
- orientuje się w najważniejszych wydarzeniach w kraju i najbardziej nagłośnionych na świecie,
- zna i rozumie podstawowe zagadnienia omawiane na lekcji,
- pod kierunkiem nauczyciela potrafi: podać argument uzasadniający zdanie; czasami prezentować swoje myśli; opisać sytuację problemową; zastosować zdobytą wiedzę, odwzorowując poprzednie doświadczenia.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

- jest biernym uczestnikiem zajęć i nie przeszkadza w ich prowadzeniu,
- przy pomocy nauczyciela potrafi wyjaśnić znaczenie najprostszych pojęć,
- w minimalnym stopniu opanował zagadnienia poruszane na lekcji,
- sporadycznie wykazuje się pewnymi informacjami o wydarzeniach w kraju,
- przy dużej pomocy nauczyciela potrafi: odtworzyć argumenty podane przez innych; odwzorować zaprezentowane przez innych praktyczne zastosowania wiedzy.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- nie włącza się w realizację zadań,
- przeszkadza innym w pracy,
- blokuje aktywność innych – np. ośmiesza innych,
- nie zna podstawowych pojęć,
- nie orientuje się w sytuacji w kraju i na świecie,
- nie opanował w stopniu minimalnym zagadnień poruszanych na lekcji,
- nawet przy dużej pomocy nauczyciela nie potrafi: powtórzyć użytego przez innych argumentu; opisać sytuacji problemowych; odwzorować zaprezentowanych przez innych praktycznych zastosowań wiedzy.

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA
Z GEOGRAFII W KLASIE I LICEUM
OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO ORAZ KLASIE I ZASADNICZEJ
SZKOŁY ZAWODOWEJ DLA UCZNIÓW ZE
SPECYFICZNYMI TRUDNOŚCIAMI W NAUCE

W klasie pierwszej obowiązują następujące działy:

Dział 1. Problemy społeczne świata

Dział 2. Współczesne procesy regionalne i globalne

Dział 3. Zmiany gospodarcze we współczesnym świecie

Dział 4. Zrównoważony rozwój

Ocena dopuszczająca - uczeń:

- opisuje nierównomierne rozmieszczenie ludności świata
- charakteryzuje fazy przejścia demograficznego
- podaje przyczyny migracji we współczesnym świecie
- charakteryzuje współczesne kierunki migracji Polaków
- opisuje zespoły miejsko - przemysłowe
- opisuje zmiany w funkcji obszarów wiejskich
- wskazuje współczesne zmiany na mapie politycznej świata
- podaje przykłady procesów integracyjnych zachodzących we współczesnym świecie
- wyjaśnia termin globalizacja
- wyróżnia regiony bogate i biedne (bogatą Północ i biedne Południe)
- wymienia główne uprawy na świecie
- wymienia zwierzęta hodowane na świecie
- podaje przyczyny głodu na świecie
- definiuje pojęcie przemysłu i usług
- określa rodzaje transportu we współczesnym świecie
- wyjaśnia, dlaczego zmieniają się kierunki wyjazdów turystycznych Polaków
- podaje skutki rozwoju turystyki dla środowiska przyrodniczego
- wymienia zasoby odnawialne i nieodnawialne
- wyjaśnia pojęcie lesistości oraz określa skład gatunkowy lasów w Polsce
- charakteryzuje obszary niedoboru i nadmiaru wody na świecie i określa przyczyny tego zróżnicowania
- rozróżnia przyczyny zachodzących współcześnie globalnych zmian klimatu

Ocena dostateczna - uczeń spełnia kryteria oceny dopuszczającej, a ponadto:

- wyróżnia i obszary o optymalnych i trudnych warunkach do zamieszkania w skali globalnej
- omawia rozmieszczenie ludności na świecie
- opisuje zmiany liczby ludności świata na przestrzeni współcześnie
- klasyfikuje migracje
- ocenia pozytywne i negatywne skutki migracji dla państw emigracyjnych i imigracyjnych
- omawia procesy urbanizacyjne na świecie
- ocenia pozytywne i negatywne skutki rozwoju miast w różnych regionach świata
- wyjaśnia przyczyny powstawania dzielnic nędzy, wzrostu przestępczości, degradacji środowiska przyrodniczego
- wyjaśnia przyczyny zmian na mapie politycznej świata
- wyjaśnia znaczenie procesu globalizacji
- ocenia wpływ procesów globalizacji w rozwoju regionalnym i lokalnym
- klasyfikuje państwa świata wg wskaźników rozwoju społecznego i gospodarczego
- podaje przyczyny dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego państw świata
- ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i pozaprzyrodniczych dla możliwości rozwoju chowu i hodowli zwierząt gospodarskich
- wskazuje obszary głodu i niedożywienia na świecie
- wyjaśnia, z czego wynikają różnice w wielkości i strukturze spożycia żywności na świecie
- wymienia surowce energetyczne na świecie
- dokonuje oceny zjawiska uzależnienia produkcji energii na świecie od źródeł zaopatrzenia w surowce nieodnawialne
- potrafi wyjaśnić twierdzenie „ropa rządzi światem”
- charakteryzuje i nowe formy przestrzenne: technopolie,
- charakteryzuje dominujące kierunki przepływu osób i towarów na świecie
- wyjaśnia zmiany zachodzące w kierunkach i natężeniu ruchu osób i towarów
- wskazuje wybrane obszary intensywnie zagospodarowywane turystycznie na świecie
- podaje pozytywne i negatywne przykłady gospodarowania zasobami leśnymi
- przedstawia projekty rozwiązań stosowanych w sytuacjach braku i niedoborów wody (w tym czystej wody pitnej) w różnych strefach klimatycznych
- charakteryzuje zasoby wszechoceanu
- ocenia zagrożenia wynikające ze zbyt intensywnej eksploatacji zasobów morskich
- ocenia znaczenie zjawiska efektu cieplarnianego dla rozwoju życia na Ziemi
- wykazuje na przykładach pozaprzyrodnicze czynniki zmieniające relacje człowiek–środowisko przyrodnicze (rozszerzanie udziału technologii energooszczędnych, zmiany modelu konsumpcji, zmiany poglądów dotyczących ochrony środowiska)

Ocena dobra - uczeń spełnia kryteria oceny dopuszczającej i dostatecznej, a ponadto :

- ocenia zależności rozmieszczenia ludności świata od czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych
- ocenia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze do zamieszkania we własnym regionie
- porównuje tempo zmian liczby ludności poszczególnych kontynentów i wybranych państw
- wskazuje przykłady państw znajdujących się w różnych fazach przejścia demograficznego
- wymienia czynniki wpływające na atrakcyjność niektórych państw migracyjnych
- porównuje procesy rozwoju aglomeracji w różnych regionach świata

- charakteryzuje funkcje miast
- podaje przykłady różnorodnych form przestrzennych zespołów miejskich na świecie i w Polsce.
- porównuje problemy aglomeracji miejskich w państwach znajdujących się na różnych etapach rozwoju społeczno-gospodarczego;
- opisuje współczesne zajęcia ludności wiejskiej;
- ocenia przemiany funkcji obszarów wiejskich we własnym regionie;
- wyjaśnia przyczyny i skutki konfliktów we współczesnym świecie;
- ocenia pozytywne i negatywne znaczenie wybranych procesów globalizacji dla gospodarki i społeczeństwa na świecie;
- ocenia skutki dysproporcji w poziomie rozwoju państw świata;
- wskazuje regiony świata dotknięte kryzysami;
- ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i pozaprzyrodniczych (w tym kulturowych) warunkujących dobór upraw na świecie;
- podaje przykłady ekstensywnego i intensywnego chowu zwierząt;
- opisuje zróżnicowanie regionów świata pod względem zaspokajania potrzeb żywnościowych;
- ocenia skutki gospodarcze i przyrodnicze wykorzystywania surowców energetycznych w skali globalnej i lokalnej;
- wskazuje głównych producentów, eksporterów i importerów energii i surowców energetycznych;
- porównuje strukturę zatrudnienia w wybranych państwach świata;
- opisuje funkcje przemysłu we współczesnym świecie;
- ocenia znaczenie poszczególnych rodzajów transportu
- określa przyczyny dynamicznego rozwoju ruchu turystycznego we współczesnym świecie;
- ocenia funkcje turystyki w rozwoju społecznym i gospodarczym;
- ocenia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze walory turystyczne opisywanych obszarów;
- uzasadnia konieczność eksploatacji zasobów odnawialnych i nieodnawialnych Ziemi;
- opisuje funkcje obszarów leśnych
- opisuje przykłady wykorzystywania zasobów wszechoceanu;
- opisuje funkcje i instytucjonalne formy ochrony przyrody;

Ocena bardzo dobra - uczeń spełnia kryteria oceny dopuszczającej, dostatecznej i dobrej, a ponadto:

- wskazuje przykłady ekumeny, subekumeny i anekumeny na świecie;
- próbuje stawia hipotezy dotyczące przyczyn nierównomiernego rozmieszczenia ludności świata;
- porównuje strukturę demograficzną (wiek, płeć) mieszkańców wybranych państw świata;
- przewiduje pozytywne i negatywne skutki zmian demograficznych w wybranych państwach świata.
- charakteryzuje i ocenia skutki migracji dla własnego regionu i Polski.
- rozpoznaje fazy rozwoju miast w różnych regionach świata, w tym w Polsce;
- podaje przykłady rozwiązywania poznanych problemów na przykładach wybranych miast świata, w tym Polski.
- wyjaśnia terminy wieś i obszary wiejskie;
- wyjaśnia oddziaływanie procesów globalizacji na przekształcenia funkcji obszarów wiejskich.

- określa pozytywne i negatywne skutki zmian zachodzących na politycznej mapie świata.
- ocenia znaczenie globalizacji w wyrównywaniu poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego państw świata.
- ocenia wpływ procesów globalizacji na kulturę regionów.
- porównuje i ocenia poziom rozwoju społeczno-gospodarczego Polski na tle pozostałych państw świata.
- opisuje skutki kryzysów nękające wybrane społeczeństwa państw świata;
- ocenia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze produkcji roślinnej we własnym regionie.
- ocenia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze chowu i hodowli zwierząt we własnym regionie.
- wskazuje zagrożenia zdrowotne wynikające ze zbyt ubogiej i zbyt bogatej diety
- przewiduje zmiany w strukturze produkcji energii w ujęciu globalnym i regionalnym.
- ocenia szanse rozwoju telepracy w miejscu swojego zamieszkania.
- ocenia znaczenie przemysłu wysokich technologii dla możliwości rozwoju współczesnych społeczeństw.
- ocenia znaczenie transportu dla procesów rozwoju społecznego i gospodarczego.
- ocenia szanse i zagrożenia dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionów charakteryzujących się intensywnym ruchem turystycznym.
- ocenia skutki racjonalnej i nieracjonalnej gospodarki leśnej na wybranych przykładach.
- proponuje własne rozwiązania w zakresie gospodarki wodnej zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju.
- przewiduje i ocenia skutki globalnego ocieplenia na Ziemi;
- przedstawia propozycje rozwiązań zapobiegających zmianom klimatu w skali lokalnej i globalnej.
- planuje zmiany w swoim codziennym życiu zmierzające do ochrony środowiska przyrodniczego.

Opracowała Wioletta Hermanowicz